

Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirlerinde Yağmur İmgesi The Image of Rain in Cahit Sıtkı Tarancı's Poems

Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU ^{1,*}

¹ Prof Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 19.06.2025

Kabul Tarihi: 23.09.2025

Anahtar Kelimeler:

Cahit Sıtkı Tarancı, yağmur imgesi, karamsarlık, saf şiir

ÖZ

Cahit Sıtkı Tarancı, Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinde "öz şiir" anlayışını temsil eden önemli isimlerden biridir. Şiirlerinde ağırlıklı olarak ölüm, ayrılık ve karamsarlık temaları ön plana çıkmakla birlikte, bu duyguları farklı tematik bağlamlara yerleştirerek çok katmanlı bir anlatım oluşturur. Kullandığı imgelerde sıkça karşıtlık ve tezatlar yer vermesi, Tarancı'nın hayata bakış açısını yansıtmaya bakımdan dikkat çekicidir. Tarancı, dış dünyayı çoğu zaman, yaşanan olayların kendi iç dünyasında yarattığı yansımalar üzerinden algılar. Yağmur imgesi ise onun şiirlerinde sık rastlanan bir unsur olmamakla birlikte, zaman zaman özgün bir anlatı unsuru olarak karşımıza çıkar. Şair, yağmuru ve yağmurla ilişkili öğeleri kullanarak bu doğal olguya farklı bir bakış açısıyla yaklaşır. Bununla birlikte su, yağmur ve benzeri doğa unsurları, Türk şiir geleneğinde sıklıkla başvurulan imgeler arasında yer almaktadır. Özellikle yağmur; klasik Türk şiirinde, Servet-i Fünun döneminde ve sonrasında birçok şair tarafından farklı bağlamlarda kullanılmış güçlü bir imgesel öğedir. Cahit Sıtkı'nın şiirlerinde ise yağmur, kimi zaman umudu simgelerken kimi zaman da karamsarlığı ifade eden çok yönlü bir metafor olarak yer alır.

ARTICLE INFO

Research Article

Received: 19.06.2025

Accepted: 23.09.2025

Keywords:

Cahit Sıtkı Tarancı, rain imagery, pessimism, pure poetry

ABSTRACT

Cahit Sıtkı Tarancı is considered one of the prominent figures representing the concept of "pure poetry" in Turkish literature during the Republican era. While themes such as death, separation, and melancholy predominantly stand out in his poetry, he embeds these emotions into different thematic contexts, thus constructing a multilayered narrative. The frequent use of contrasts and antitheses in his imagery is noteworthy in reflecting his worldview. Tarancı often perceives the external world through the lens of his inner experiences and emotional reflections. Although the rain image does not frequently appear in his poetry, it occasionally emerges as an original narrative element. By employing rain and related natural symbols, the poet offers a distinctive perspective on this natural phenomenon. In Turkish poetic tradition, elements such as water, rain, and similar motifs are among the commonly used images. Particularly, rain has been a strong metaphorical element in classical Turkish poetry, the Servet-i Fünun period, and later literary movements. In Tarancı's poems, however, rain functions as a multifaceted metaphor—symbolizing hope in some contexts, while conveying despair in others.

* dogramacioglu@kilis.edu.tr

GİRİŞ

Uzun yıllar boyunca edebiyat çevrelerinde adı sıklıkla anılan Cahit Sıtkı Tarancı, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önde gelen şairlerinden biri olarak kabul edilmektedir: “*Cumhuriyet Devri Türk edebiyatının önde gelen imzalarından biri olan Cahit Sıtkı Tarancı 1930’da Akademi ve Servet-i Fünûn’da yayımlanan ilk şiirlerinden itibaren beğeni kazanmaya başlamış ve günümüze kadar sevilerek okunan şair olma özelliğini muhafaza etmiştir*” (Özlük 2012: 114). Edebiyat dünyasında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından ilgiyle takip edilen Cahit Sıtkı Tarancı, şiirlerinde çeşitli imgelerden yararlanmıştır. İmge, farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte, genel olarak şiire anlam derinliği kazandıran ve metni estetik yönden zenginleştiren bir kavram olarak değerlendirilmektedir:

“*İmge, gerçekliğin kaba ve ihlal edici kuşatmasından sıkılan ruhun; sonlu, sınırlı ve iğreti olandan; sonsuz, sınırsız ve aşkın olana açılmasıdır*” (Korkmaz 2014: 298). Cahit Sıtkı Tarancı’nın şiirlerinde kullandığı imgeler, yalnızca onun bireysel hayat görüşünü yansıtmakla kalmaz; aynı zamanda şiirlerine egzotik ve özgün bir atmosfer kazandırır. İmge, zihinde canlandırılan görüntüler olarak tanımlanabilir: “*İmge, zihinlerde kurulan resimler ve görüntüler olup şiirin anlamını, yapısını etkileyen, şiire farklı bakış açıları kazandıran bir kavramdır. İmgenin oluşumunda şairin dış dünyaya ait gözlemleri, sanatçı duyarlılığı, hayal gücü, nesneler arasında kurduğu bağınlar ön plandadır. Şair, gözlemlerinden yeni tasarımlar oluşturur. Bu şekilde oluşan tasarımlar özgün bir yapı taşır*” (Karabulut 2015: 65). İmgenin oluşumunda sanatçı duyarlılığı ve hayal gücü ön plana çıkar. Ayrıca imgeler şairlere farklı bakış açıları sunar ve şairin hayal dünyasında özgün bir şekle dönüşür. Bu şekil, içeriğin ve özün yanında biçimin de öne çıkmasını sağlar.

Cahit Sıtkı’nın şiirlerinde birbirinden farklı imgeler bir arada kullanılmıştır. O, saf şiirin temsilcisi olarak bilinir ve bu şiir anlayışının içerisinde yaşama sevinci, ölüm, yalnızlık ve kaçış arzusu gibi konuları kullanmıştır. Aynı zamanda şair, çeşitli zıtlıkları bir arada kullanarak şiirine anlam derinliği katmıştır:

“*Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatında saf (öz) şiir anlayışı içinde değerlendirilen Cahit Sıtkı Tarancı, şiirlerinde çoğunlukla yaşama sevinci, ölüm, yalnızlık, kaçış, sevgi gibi temaları işlemiştir. Şair şiirlerinde, kendi içinde kurduğu yaşam ile buna zıt olan dış dünya arasındaki çatışmayı yansıtmaktadır. Bu yansıma daha çok ölüme yönelik, yalnızlık ve bulunduğu ortamdan kaçış arzusu biçiminde kendini göstermektedir*” (Gut, 2018, s.201).

Cahit Sıtkı Tarancı’nın şiirleri, her okunduğunda yeni anlam katmanlarıyla değerlendirilebilecek çok yönlü bir yapı sunar. Bu yönüyle, şairin kullandığı imgeler aracılığıyla şiirsel söylemin anlam derinliği ve etkileyciliği artmaktadır: “*Edebi eserlerde, sözün anlamını güçlü kılmanın yollarından biri, imgeler oluşturmaktır*” (Zariç 2013: 23). İmgeler, şiirde hem sözü güçlendirir hem de anlam derinliği kazandırır: “*Şiir dilinde imge kullanımı yüksek seviyede derinlik elde etmek için gereklidir*” (Elmas 2010: 41). Cahit Sıtkı Tarancı’nın şiirlerinde yağmur imgesi, kullanıldığı bağlama göre farklı anlam katmanları kazanarak çeşitli biçimlerde karşımıza çıkar. Bu anlam derinliği ve anlatım zenginliği, özellikle yağmur imgesiyle birleştiğinde, kimi zaman kurtuluşu ve müjdeyi simgeleyen güçlü bir söyleme dönüşmektedir. Bu çalışmada imgeler şairin yağmurla ilgili mısraları derlenerek tasnif edilmiş ve başlıklar mısralardaki kullanıma göre oluşturulmuştur. Daha önce Cahit Sıtkı’nın kullandığı diğer imgeler kısmen araştırılmış ama yağmurla ilgili imgelerin tasnifine herhangi bir çalışmada rastlanılmamıştır. Cahit Sıtkı’nın yağmurla ilgili mısralarında rastlanılan imgeler şu başlıklarda sıralanabilir:

1. HUZURUN KAYNAĞI OLARAK YAĞMUR

Cahit Sıtkı Tarancı için yağmur huzurun kaynağıdır. Yağmur, şiirsel bağlamda yalnızca bir doğa olayı olarak değil, aynı zamanda içsel huzurun ve arınmanın bir metaforu olarak da değerlendirilebilir. Bahar güneşiyle birlikte düşünüldüğünde, yağmurun bireyde bıraktığı etki, ruhsal bir aydınlanma ve içsel dinginlik şeklinde tezahür eder:

Bir bahar güneşini içinde saklayana,

Bu yağmur manzarası nihayetsiz bir huzur.

Benimse içerimden akseden âlem yağmur;

Sanırım derinlerden biri seslenir bana.

(Tarancı, 2025, Yağmur ve Ben, s. 76)

Nasıl ki güneş ve yağmurun aynı anda belirmesi gökyüzünde gökkuşağı gibi etkileyici doğa olaylarına yol açıyorsa Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerinde de yağmurun güneşle birlikteliği, şairin iç dünyasında bir aydınlanma ve huzur hâline işaret eder. Tarancı, yağmuru yalnızca fiziksel bir olgu olarak değil, aynı zamanda iç sesinin dış dünyaya yansıması olarak görür. Bu bağlamda yağmur, şair için içeriden dışarıya taşan bir varoluş hâlidir; yağış ise derin benliğin bir tür ifadesi olarak yorumlanabilir. Şair, bu içsel dinginlik ve huzur anlarında hayal kurmaya devam eder; şiirlerinde ıslak camlara bakarak saçlarını tarayan bir kadın imgesi belirir. Bu kadın figürü ise, şairin zihninde beliren ve kimliği belirsiz bir tasavvur olarak dikkat çeker:

Ayrılmıyor gözlerim ıslak camlardan asla;

Şimdi bütün düşüncem sade yağmurla meşgul

Acep hangi kadındır tarıyor usul usul,

Upuzun saçlarını simsiyah bir tarakla?

(Tarancı, 2025, Yağmur ve Ben, s. 76)

Şair, bir başka şiirinde de saçlarını tarayan kadın imgesine yer verir. “Acaba hangi kadındır bu?” diye sorar:

Yine hangi kadındır tarıyor usul usul,

Upuzun saçlarını simsiyah bir tarakla.

Kim bilir hangi münbit tarlanındır bu mahsul,

Neyle biçilir ki bu, hangi meçhul orakla?

(Tarancı, 2025, Yağmur, s. 55)

Şair, şiirlerinde iyimser bir bakış açısıyla yağmurun verimli bir tarlayı bereketlendirmesini ve ürünle dolmasını tasavvur ederken, bu ürünün hangi meçhul orakla biçileceğini de sorgular. Bu bağlamda yağmur, hem bereketin hem de huzurun sembolü olarak gösterilmektedir. Bereketli mahsul imgesi içerisinde, şair yeniden saçlarını tarayan bir kadın figürüne yer verir. Kadın, tarla ve bu tarladan elde edilen mahsul imgeleri yan yana getirildiğinde, okuyucunun zihninde doğa ve kadın arasında kurulan iç içe geçmiş bir bağ belirir. Tarancı, bu noktada hızlanan yağmuru siyah telli, alışılmadık bir kemana benzeter. Bu kemandan yükselen ezgi, şairin içsel dünyasındaki sesi ona geri yansıtarak, gözyaşıyla bütünleşen bir duygusal yoğunluk oluşturur:

Sayısız, siyah telli, acayip bir kemana

Ne kadar da benziyor şimdi kuduran yağmur.

İçimdeki şarkıyı bazan dinleten bana

Bazan da gözyaşıma ayak uyduran yağmur.

(Tarancı, 2025, Yağmur, s. 55)

Aynı yağmur imgesi, kimi zaman ona mutluluk ve huzur verirken, kimi zaman da onu derin bir tedirginliğe ve karanlık bir ruh hâline sürükler. Bu bağlamda yağmur, Tarancı'nın şiirlerinde hem umut hem de içsel gerilimle yüklü çift anlamlı bir simge hâline gelir:

Kâfi değilmiş gibi yağması sonbaharın,

Yardıma mı koşuyor bu yağmur; esmer yağmur?

Karanlık bir mabette yükselen sütunların

Esrarlı dehşetini kalbime döker yağmur.

(Tarancı, 2025, Yağmur, s. 55)

Şiirin başında güneş, yağmur, huzur ve mutluluktan bahseden şair, şiirin sonunda ise karanlık bir atmosfer içerisinde gizemli bir tedirginlik hissine yönelir. Cahit Sıtkı'nın iç dünyasındaki tezatları ortaya koyan bu şiir, yağmur imgesi etrafında kurgulanan anlam çeşitliliğiyle dikkat çeker.

2. HÜZÜN VEREN BİR İMGE OLARAK YAĞMUR

Cahit Sıtkı Tarancı'nın bazı şiirlerinde yağmur, hüznle özdeşleştirilir ve bu hüzn, sürekli devam eden bir içsel boşluk ve melankoliyle ilişkilendirilir. Camlarda halka halka izler bırakan yağmur, bu bağlamda yalnızca dış dünyayı değil, şairin iç dünyasını da şekillendirir; şiirlerde ruhlara yayılan bir sıkıntı ve sayıklama atmosferi oluşturur:

Dışarda yağmur yağadursun;

Ve yağmur gibi sonsuz olan

Gözyaşların ve sayıklaman,

Camlarda halka halka dursun.

(Tarancı, 2025, Yağmur Yağadursun, s. 89)

Gözyaşları yağmur ve sonsuzlukla beraber kullanılarak hüznün ebediyen devam edeceği vurgusu yapılmıştır. *Yağmur yağadursun* ifadesi de bir süreklilik anlamı taşır. Süreklilik fiili oluşturulan bu mısra hüznü ve yağmuru ebedî bir hâle dönüştürmektedir.

Şair, yağmurla ilgili konuşurken eşyaya insani özellikler atfeder. İnsana has özelliklerin insan dışı varlıklara verilmesi antropomorfizm olarak bilinir. “Antropomorfizm insana has özelliklerin insan dışı varlıklara atfedilmesi olgusudur.” (Sonmez vd. 2022: 580). Şaire göre dışarıda yağmur yağmakta içeride ise eşyalar esneyip durmaktadır. Şair, bu düşünceleri ile bütün kâinatı, canlı ve cansız varlıkları insan gibi düşünmüş ve yağmurun bütün varlıklara, kâinata rahatlık verdiğini, bütün varlıkları esnettiğini eşya metaforu üzerinden göstermektedir. Bu şekilde yağmur, kâinat ve kâinatın içindeki insan, aynileşerek yağmurla birlikte rahatlığa kavuşmakta ve eşya esnemektedir:

Dışarda yağmur yağadursun,

Ve ierdeyse bütn eřyan,

Esneyip senin gibi her an,

Pencerelerden bakadursun.

(Tarancı, 2025, Yağmur Yağadursun, s. 89)

Eşyaların pencereden bakadurması ve esnemesi günlük hayatta rastlanılmayacak bir durumdur. Cahit Sıtkı, eşyaya insani özellikler verirken yağmurla birlikte bir tablo çizmektedir. Bu tabloda yağmur yağmakta, sen diye hitap ettiğ kişinin eşyaları pencereden dışarıyı seyredip esnemekte ve durağn bir atmosferde hadiseler cereyan etmektedir. şair kozmik bir tablo çizerken yağmuru bu tablonun merkezine yerleştirir. Öyle ki yağmur, bütn varlıkları rahatlatmaktadır.

3. SEVGİLİYİ HATIRLATAN YAĞMUR

Yağmurun yağması şaire bazen sevgiliyi hatırlatmaktadır. şair, Paris'te bulunduğ sırada odasının penceresinden yağmuru seyrederken sevgilisini düşünmeye başlamıştır. Ancak şairin meçhul sevgilisi yağmuru sevmemektedir:

Yağmur yağıyordu Paris kaldırımlarına;

Seni düşünüyordum penceremde!

(Penceremiz olabilirdi!)

Yağmuru sevmediğn geldi aklıma.

(Tarancı, 2025, Yağmur Yağıyordu, s. 112)

şair, tabiatla kendisini özdeşleştirerek doğya insanî özellikler atfeder. Bulutlar sevgiliyi hatırladığnda yağmuru durdurur; çünkü sevgili yağmurda üzülmektedir:

Bulutlar da hatırlamış olacaklar ki

Yağmurda üzüldüğnü,

Sağnak durdu birdenbire;

Güneş açtı. Yüzn güldü mü bilmem,

İstanbul'daki pencerede.

(Tarancı, 2025, Yağmur Yağıyordu, s. 112)

Yağmur Paris'te yağarken sevgili, İstanbul'daki pencerede yağmur nedeniyle üzülmektedir. Böylece Paris–İstanbul hattında şair ile sevgili, yağmur imgesi etrafında birleşmekte ve yağmur bu yönyle sevgiliyi çağrıştırmaktadır.

4. TALİHSİZLİK GÖSTERGESİ OLARAK YAĞMUR

Cahit Sıtkı'nın şiirlerinde yağmur, bazen talihsizlik göstergesi olarak zikredilir. Şair hava güzel diye pencereyi açmak istediğinde yağmur yağmaya başlar. Böylelikle kara bahtlı ve talihsiz bir kişi olduğunu bizlere göstermek ister. Cahit Sıtkı'nın bir 'tezatlar şairi' olduğunu söylemek mümkündür; yağmuru kimi zaman mutluluk, kimi zaman hüznün, kimi zaman da talihsizlik olarak düşünür.

Hava güzel diye açsam pencereyi,

Sen misin açan? Yağmur yağmaya başlar.

Bir kadın mı gülümser karşı balkonda?

Kendime sanıp baksam kadın kaybolur.

(Tarancı, 2025, Böyle İşte, s. 125)

Şair burada talihsizliğini yağmurla anlatmaya çalışır. Hava güneşli diye pencereyi açmak istediğinde aniden bastıran sağanak yağmur, şairi talihsiz olduğunu bize hissettirir:

Ne hoş kokuyor değil mi şu çiçekler?

Uçmuştur kokusu koparmak istesem!

Yemişler mi sarkıyor komşu dallardan?

Elimi uzatsam yemiştense eser yok.

(Tarancı, 2025, Böyle İşte, s. 125)

Cahit Sıtkı Tarancı, kendisini zaman zaman talihsiz bir birey olarak konumlandırır. Bu talihsizlik düşüncesi, mitolojik bir arketip olan İkaros figürüyle örtüşmektedir. Şairde ortaya çıkan kanatlanma ve yükselme arzusu, ardından gelen düşüş ve yok oluşla birlikte değerlendirildiğinde, bu duygu dizisinin İkaros mitosuyla benzerlik taşıdığı görülmektedir:

“Cahit Sıtkı'nın içinde uyanan kanatlanma, hafifleme, yerden göğe genişleme, yücelme ve yükselme, ideale erme isteğinin sürekli insan olma eğitiliğinde akîm kalması, onun trajik gerçeğini oluşturmaktadır. Kendisinin en güzel, en ideal şeylere lâyık olduğuna inanan şair, kanatları eriyen İkaros'un suya batması gibi gerçeğe karşılaştığında, kendi kurduğu düşler ve hayallerin enkazı altında ezilir. Zira 'ışık', 'uçmak', 'kanat' gibi göksel/ilahî çağrışımlarla yüklü kelimeler üzerine kurmak istediği ütopyik dünyasına, 'et ve kemik yığını' tarafı, yani dünyevî tarafı hep engel olur. Böylece ayakları suya eren şair, düşlerinden uyandığında tabiat olaylarını bu çözümlü ruh haliyle değerlendirir; yağın karları ise 'kanatları yolunmuş kuşların düşen tüylerine benzetir’” (Korkmaz 2014: 201).

Böylece şairde olumsuz düşünceler canlanır ve mitolojideki İkaros'un önce kanatlanıp sonra suya düşüp yok olması gibi bir hâletirûhiye içinde şiir ve şiir anlayışı devam eder. Cahit Sıtkı'nın mitolojideki İkaros'a benzetilmesi onun şiir anlayışını daha iyi yorumlayabilmek içindir. Aslında mitolojide yer alan mitler insanın kendisini tanımasına yardımcı olan ürünlerdir: “İnsanlık tarihi kadar eski olan mitler, insanın kendisini ve evreni algılayıp tanımasına yardımcı olan ürünlerdir” (Kaplan vd. 2021: 1596). Böylece mitolojiye bakarak hayatı anlamlandırıp geçmişle gelecek arasında köprü kuran Cahit Sıtkı gibi şairler, hayatı algılamaya ve yorumlamaya şiirleriyle zemin hazırlayarak poetikalarını bu durum üzerine inşa ederler. İkaros her ne kadar Yunan mitolojisinden gelse de bu hadisenin içerisinde Türk mitolojisinden anlamlar da saklıdır. Olaylar farklı

yerlerde cereyan ediyormuş gibi görünür: “Ancak her birinde Türk kültürünün kökeninden gelen mitolojik anlamlar saklıdır” (Alptekin vd. 2017: 213).

5. OLUMSUZ DUYGULARI ÇAĞRIŞTIRAN YAĞMUR

Cahit Sıtkı Tarancı, yağmuru güneş ve rüzgârla birlikte bir kış günü yoksullara eziyet eden bir imge olarak düşünür. Şaire göre kışın güneşi vefasız, rüzgârı sert ve yağın yağmuru olumsuzdur. Şair, yağmuru özellikle olumsuz bir imge olarak değerlendirmiştir. Çünkü kış günü yağın yağmur *yoksullara eziyet eden, yoksulları üşüten, ıslatan* bir imge konumuna gelir. Şair, yağmura olumsuz anlamlar yükleyerek yağmuru fakirlikle ilişkilendirir. Klasik Türk şiirinde yağmuru rahmet olarak gören, Servet-i Fünun’da ise ses unsuruyla öne çıkaran şairlerin dışında yağmura zararlı bir unsur olarak bakan şiirler hemen hemen yok gibidir. Çünkü İslamî tasavvurda yağmur rahmettir, berekettir ve Allah’ın bir lütfudur. Şair bu perspektifin dışına çıkarak yağmura yeni anlamlar yüklemektedir. Bu anlam olumsuz duygular içermektedir:

Güneşin vefasızdır,

Rüzgârın haşın,

Yağmurun zararlı,

Toprağa, düşünceye

Senden hayır gelmez kış mevsimi.

(Tarancı, 2025, Kış Mevsimi, s. 132)

Şair yağmurun zararlı, rüzgârın haşın ve güneşin vefasız olduğunu düşünmektedir. Kış mevsimi ve yağmur şairde olumsuz duygular çağrıştırmaktadır.

6. ABARTI VE DEVAMLILIK GÖSTERGESİ OLARAK YAĞMUR

Cahit Sıtkı’nın bazı şiirlerinde yağmur bir abartı ve devamlılık durumunu gösterir. Yağmurun durmaksızın yağması, sanki sonsuza kadar yağmur yağacak duygusunu verir. Şair, yağmura abartı ve devamlılık anlamı yüklerken yağmurla birlikte rüzgâr ve havuz imgelerini de kullanır. Cahit Sıtkı’nın şiirlerinde sıkça rastlanılan tezatlar burada da görülür. Zulmet ve nur bu zıtlıklardan biridir:

Havuzdaki akisler

Kâh zulmet olur, kâh nur;

Rüzgâr daima eser,

Durmadan yağar yağmur.

(Tarancı, 2025, Yaşamak, s. 100)

Şair, abartılı anlatımını yağmur imgesiyle sürdürür. Uykusuzluğun had safhaya ulaştığını, artarak tufan hâline gelen yağmura benzetir. Böylece şiirde tufanla özdeşleştirilen yağmur, uykusuzluğun abartılı bir şekilde ifade edilmesine aracılık eder:

O kadar korkarım ki uykum kaçtığı gece,

Sanırım bir çöldeyim, gözlerimde susuzluk.

Hafiften serpilmeye başlayıp da gittikçe

Artarak tufan olan yağmurdur uykusuzluk.

(Tarancı, 2025, Uykusuzluk, s.71)

Şair, uykusuzluğu abartılı biçimde ifade etmek için tufana dönüşen yağmur imgesinden yararlanır. Böylece onun hayal dünyasında çöl, susuzluk, yağmur ve uykusuzluk birlikte yer alır. Bu bağlamda susuzluk ile yağmur arasında dikkat çekici bir tezat kurulmuştur. Bu şiirde hafiften yağan yağmurun sonra tufan olması, şairin çölde susuzluk yaşayıp şiddetli yağmurlardan bahsetmesi tezatların göstergesidir. Yine onun literatürde de rahmet olarak bilinen yağmuru karamsar bakış açısıyla ele alıp bir tufan olarak görmesi, yağmurla birlikte olumsuz duygu ve düşünceler içerisine girmesi onun karamsar dünya görüşü ile ilişkilidir. Bu karamsar dünya görüşü Cahit Sıtkı'yı bir birey olarak toplumdan ayırır. Şair için yağmur, etrafını şekillendiren değerler sisteminin bir parçası, bir imgesidir. Bu imge, etrafını kuşatan değerler sistemini birbirinden ayırır, bir birey olarak şairi ortaya çıkarır:

“Bireyi, düzeyi ve değerleri birbirinden ayıran en önemli özellik, ifade ettikleri güdüsel amaç tipidir. Dolayısıyla, tüm kültürlerde rastlanma olasılığı en yüksek olan değerler insan doğasının evrensel gerekliliklerini (biyolojik gereksinimler, uyumlu bir toplumsal etkileşim için gerekli olan koşullar gibi) bilinçli amaçlar biçiminde simgeleyen değerler olmalıdır” (Dağı vd. 2018: 231).

Cahit Sıtkı'nın inandığı bu simgesel değerler sistemi içerisinde sadece yalnızlık ve yağmur yoktur. Bunun yanında ölümsüzlük düşüncesi, hayata tutunma ve uykusuzluk gibi kavramlar da yer alır. O, bir fikrisabit olarak yer alan ölüm düşüncesini uykusuzluk ve yağmurla birlikte tasavvur eder:

“Cahit Sıtkı dünya görüşü olarak karamsar bir insandır. Kendisi yaşama arzusu ve sevgisiyle dolu olmasına karşı olum gerçeği karşısında bütün iştahı kağan, sevgisi kaybolan bir figür portresi çizer. Bu bakımdan ölüm düşüncesi onda bir 'fıkr-i sabit'tir. Şiirlerinin çoğu ölümle-hayat arasında sıkışmış kozmik bireyin trajedisini işler., Zaman onun için takvimle belirlenen ve hayatla yaşanan bir sürecin adıdır. Bu bakımdan nefes almayı, güneşle uyanmayı çok önemser. Cahit Sıtkı insanı fiziksel bir varlık olarak kabul eder. Onda geleneğin insanı ölümsüz bir varlık olarak kabul eden anlayışından bir iz yoktur. Ölümden bile yaşama dair bir şey uman bir anlayışı dillendirir. Mehmet Kaplan onun için; "Cahit Sıtkı düşüncelerine hâkim olan ölüm teması dolayısıyla daha ziyade kendi ıstırapı içine kapalı; metafizik seviyeye yükselemeyen, dünya ile boşluk arasında sıkışmış, hayata yönelmek isteyen fakat ondan tam istediğini bulamayan bir insandır" der. Cahit Sıtkı'nın şiirdeki arayışlarının merkezinde muhtevada derinleşme arzusu görülür. Şairin üzerinde yoğunlaştığı iki ana tema yalnızlık ve ölümdür. Bu iki kavramı kadenci fakat teslimiyetçi olmayan bir dille ifade eder. Şikâyet onun şiirinin temel kurgusunda yer alan bir unsurdur. Fakat o bu kozmik labirent karşısında ne Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi Tanrı'ya kafa tutan bir tarzın ne de Yunusça bir teslimiyetin öznesi olmaktan çok uzaktadır” (Kolcu 2009: 321)

Cahit Sıtkı Tarancı'nın hayattan şikâyet etmesi onu diğer şairlerden üslup bakımından ayırır. Böylelikle o ne Yunusça bir teslimiyete ne de Tanrı'dan şikâyet eden bir anlayışa bürünür. İki tezat arasında orta bir noktada bulunan şair, insanı fiziksel bir varlık olarak kabul etmekle birlikte ruh dünyasına yansıyan duyguları da ihmal etmez. Böylelikle nevi şahsına münhasır bir şair olur. Şiirlerine bazen derin anlamlar yükleyen Cahit Sıtkı Tarancı *velut bir kalem* olarak değerlendirilir:

“Başta şiir olmak üzere edebiyatın çeşitli türlerinde eserler kaleme alan Cahit Sıtkı Tarancı, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının *velut kalem*lerindendir. İlk şiirlerini 1930'lu yılların başlarında Servet-i Fünûn ve Akademi mecmualarında neşrederek edebiyat âlemine adım atan Tarancı, ilerleyen yıllarda çeşitli dergi ve gazetelerde eserlerini yayımlamayı sürdürür. 1933 yılında ilk şiir kitabı *Ömrümde Sükût'u* çıkaran şairin 1946'da “Otuz Beş Yaş” ile birincilik ödülünü kazanması şöhretinin artmasını sağlar. İkinci şiir kitabı *Otuz*

Beş Yaş'ı aynı yıl yayımlayan Tarancı, 1952 yılında Düşten Güzel adlı üçüncü şiir kitabını neşreder" (Tonga 2023: 449).

Şairin, gerek almış olduğu ödüller ve gerekse çeşitli mecmualarda çıkan yazıları onun haklı bir şöhrete sahip olmasına vesile olur. Onu döneminin diğer şöhretli şairlerinden ayıran en belirgin özelliklerden birisi ölüm korkusu ve hayata sınıksız bağlılığıdır. O, yaşamak, her müşkülata karşı yaşamak düşüncesine sahiptir. Adeta bir boşlukta yüzer gibi hayata sınıksız bağlıdır. Bu bağlılık onda korku ve endişe uyandırır:

"Tarancı'yı, kendisinden öncekilerden ayıran en önemli husus, hayata olan sınıksız bağlılığıdır. Bununla birlikte, kendisinde âdetâ bir sabit fi-kir "ide-fix" hâline gelen ölüm korkusu dolayısıyla, sanki bir boşlukta yüzer gibidir. Onun için, şairimizin sanatına hâkim olan asıl tem çok sevdiği hayata, yaşamaya bağlılık ile hayatın en büyük realitesi ölüm karşısında duyduğu derin korku ve endişedir. Bu noktada, hayata bağlılık ve dünyanın nimetlerinden azamî şekilde faydalanma açısından ölümle alay edercesine hayatla birlikte şarkılar söyleyen, oyunlar oynayan Nedim'in; ölüm karşısında duyduğu bedbinlik ve korku hususunda da Bâki'nin tesirinde kalmış izlenimini vermektedir. Nitekim, 'Ferman Sendedir'de Nedim'in de ismini anarak, Lâle Devri'nin bu üstat şairine oldukça yaklaşan bir çizgide konuşur" (Göçgün 1987: 151).

Hayata bakışı ve şiir anlayışı yönüyle biraz Nedim'den biraz da Baki'den etkilenen şair, sahip olduğu şiir anlayışına hayatı boyunca sınıksız sarılır. Belki de bu özelliğinden dolayı şairin mısraları dilden dile hâlâ dolaşmaktadır. "Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirleri hala okunmaya ve seilmeye devam etmektedir" (Özlük 2012: 212). Ancak şairde var olan ölüm korkusu ve hayata bağlılık ölümüne kadar devam eder:

"Cahit Sıtkı, Cumhuriyet Dönemi şiirinin güçlü temsilcilerindendir. Lise yıllarında başlayan şiir tutkusu, ölümüne kadar sürmüş, hayatını şiir üzerine kurmuş bir şairimizdir" (Törenek, 2014: 63). Hayatı boyunca şiire tutkulu bir bağlılıkla yaşamış olan Cahit Sıtkı Tarancı, şairliğinin ilk dönemlerinde karamsar temalar etrafında şekillenen şiirler kaleme almıştır. Ancak daha sonra yayımladığı Otuz Beş Yaş adlı eserinde, bu karamsar tutumun etkilerinden büyük ölçüde uzaklaştığı görülmektedir:

"Cahit Sıtkı, Otuz Beş Yaş'ta topladığı şiirlerde karamsarlığın ilk dönemlerindeki yok edici, yıpratıcı etkisinden kurtulmuş gibidir. 1935 ve 1945 yılları arasında 10 yıllık bir sürenin ürünü olan bu şiirlerde hayatın güzellikleri ve yaşama sevgisi, ölümle sembolleşen yokluğa gidişe bir alternatif olarak geliştirilmiştir" (Korkmaz 2014: 209).

Her ne kadar Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerinde yaşama sevincine yönelik güçlü bir eğilim hissedilse de, bu sevincin belli bir noktadan sonra yerini duraksamaya veya içsel bir sorgulamaya bıraktığı gözlemlenmektedir: *"Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerinde yaşama sevinci temasının yer aldığı kısımlarda şairin bu sevincinin bir noktada durduğu, ileriye gitmediği görülür. Dış dünya ne kadar rengarenk ve güzel olsa da şair bu dünyaya ruhen giremez"* (Karabulut 2011: 981). Cahit Sıtkı Tarancı, dış dünyayı seven ve yaşama karşı güçlü bir iştiaak duyan şair olmakla birlikte, bu dünyayla derin bir ruhsal bağ kuramaz; dış dünyanın güzelliklerine yalnızca yüzeysel bir düzlemde bağlı kalır. Onun için dış dünya, yalnızca yaşama sevinci değil, aynı zamanda korku ve tedirginliğin de kaynağıdır. Şiirlerinde, yağmurun beraberinde getirdiği bu korku duygusu, şairde bir huzursuzluk yaratmakta ve onu sığınacak bir yer arayışına yönlendirmektedir. Tarancı, yağmur imgesini sıklıkla korku, ürperti ve yalnızlık temalarıyla birlikte ele almaktadır.

SONUÇ

Yağmur, Cahit Sıtkı Tarancı için bir içsel huzur ve arınma metaforudur. Şair, yağmurun bireyde oluşturduğu arınmayı ve aydınlığı içsel dinginlik olarak tasvir eder. Yağmur, aynı zamanda hüznle özleştirilir ve bu hüzn sürekli devam eden bir melankoli hâline döner. Bu şekilde ruhlara yayılan bir sıkıntı ve sayıklama atmosferi onun şiirlerinde ortaya çıkar. Şairin dizelerinde yağmur, çoğunlukla akşamüstleri ve karanlıkta yağın, insanlara zorluk ve sıkıntı yaşatan olumsuz bir unsur olarak karşımıza çıkar. Yağmur, bazen şaire sevgiliyi hatırlatır. O,

yağmuru seyrederken sevgilisini düşünür. Cahit Sıtkı'nın bazı şiirlerinde yağmur talihsizlik olarak kullanılır. Cahit Sıtkı bir tezatlar şairidir. Bu nedenle yağmuru bazen mutluluk bazen de hüznün olarak düşünür. Şairin yağmur anlayışıyla Klasik Türk şiirinin yağmura bakışı arasında farklılık vardır. İslamî düşünceden beslenen Klasik Türk şiirinde yağmur, rahmet ve bereket olarak düşünülürken Cahit Sıtkı'ya göre yağmur, özellikle kış günü yoksullara eziyet eden bir imge olarak ortaya çıkar. Bununla birlikte şair, yağmuru fakirlikle ilişkilendirir. Böylece yağmur, klasik şiirin anlam tasavvurunun dışında bir yere konumlandırılır. Kimi dizelerinde yağmur, bazen sonsuza kadar yağacakmış gibi bir duygu uyandırır. O, yağmura havuz ve rüzgâr imgelerini de ekleyerek ortaya tezatlarla dolu bir hayâl dünyası çıkarır. Zulmet ile nur, onun şiirlerinde sıklıkla yan yana kullanılan imgeler olarak karşımıza çıkar. Cahit Sıtkı Tarancı'nın hayattan şikâyet etmesi üslup bakımından onu diğer şairlerden ayıran bir özelliktir. Böylece, Yunusça bir teslimiyet ve yaratandan şikâyet eden anlayış arasında gidip gelen şair, iki tezat arasında orta bir noktada kendini konumlandırır. O, insanı hem fiziksel hem de ruhsal bir varlık olarak tasavvur eder. Cahit Sıtkı bu yönüyle, yağmur imgesine alışılmışın dışında anlamlar yükleyerek Türk şiirinde yeni bir bakış açısı geliştirir ve şiirsel anlatıma farklı bir boyut kazandırır.

EXTENDED SUMMARY

Cahit Sıtkı Tarancı is a well-known poet in the Turkish poetry of the Republican Period. The poet, who deals with various themes in his poems, has used the image of rain in particular with different meanings. Cahit Sıtkı Tarancı creates images by using an exotic atmosphere in his poems. He is known as the representative of pure poetry. Cahit Sıtkı Tarancı's poems gain different meanings every time they are read. The image of rain he uses in his poems appears in various meanings. One of these is the image of rain, known as the source of peace. For the poet, rain is the source of peace. When rain is used together with the sun in poetry, it takes place as an image that creates wonderful landscapes like a rainbow and gives the poet peace. Rain sometimes makes the poet sad. In his poems, rain is sometimes used as an image of tears and sadness. The poet gives human characteristics to rain when he talks about it. According to the poet, while it is raining outside, objects inside are yawning. He imagines the whole universe, living and non-living beings as humans and thinks that rain sometimes makes people sad. The poet sometimes uses rain as a lover's image. He thinks of himself as similar to nature and gives human characteristics to nature and remembers his lover. Sometimes rain is used as an image of bad luck. The poet thinks of himself as unlucky. This idea of his comes from mythology. Icarus in mythology is an unlucky mythological hero. The poet also compares himself to Icarus. He thinks that he will sink into the water and perish like him. Rain is sometimes used to show exaggerated situations. While the poet attributes the meaning of exaggeration to rain, he also uses the images of wind and pools together. Thus, the poet uses contrasts in his poems. Light and darkness are one of these contrasts. Cahit Sıtkı Tarancı sometimes uses rain as an image that evokes negative feelings. When it rains, people have difficulty going to work. Soil turns into mud. Wind prevents people from walking. The sun is also unfaithful. In this way, the poet changes the understanding of rain as abundance in Classical Turkish poetry and attributes a different meaning to rain in this way. Because the poet is a pessimistic person in terms of worldview. He looks at life with a pessimistic eye. The poet is in pessimism along with the feeling of loneliness. Cahit Sıtkı Tarancı wrote his first poems with a pessimistic worldview and later changed this understanding of poetry and created poems with the desire to hold on to life. The poems in the book of poetry titled "Otuz Beş Yaş" are the product of the poet who got rid of pessimism. He is still loved and read today. The most important feature that distinguishes Tarancı from his predecessors is his firm attachment to life. However, he always has a fear of death. While the poet remains attached to the life and living he loves so much, he always experiences a deep fear and anxiety in the face of death. He took his perspective on life and his understanding of poetry a little from Nedim and a little from Baki. Nedim's cheerful poems influenced him and he was also influenced by some of Baki's pessimistic verses. However, he is a poet who loves the outside world very much and who constantly desires to live. The poet admires the beauties of the world, and feels not only love of life but also fear and anxiety in the outside world. The poet thinks of rain together with fear, trembling and loneliness. The poet has loaded the image of rain with both negative concepts and positive thoughts such as attachment to life. Thus, he has used rain in a way that it will have different meanings. The images used by Cahit Sıtkı Tarancı in his poems reflect his view of life and add an exotic atmosphere to the poem. An image can be defined as images visualized in the mind. The artist's sensitivity and imagination create the image. In addition, images offer poets different perspectives. They become originality in the poets' imagination. Thus, form, content and essence are used together in harmony. In Cahit Sıtkı's poems, images are used in a way that contains different and sometimes opposite meanings. Cahit Sıtkı's poems have a deep richness of meaning that will bring a new meaning every time they are read. He created this richness of meaning with images. When this depth and richness of expression are combined with the image of rain, wonderful meanings emerge. Cahit Sıtkı Tarancı, no matter what image he uses, usually creates contrasts in his poems. These contrasts show his perspective on life. The poet uses rain as an image. However, it is not very well known that he uses rain as an image. The poet brings a different perspective to rain by using rain as an image. However, water, rain or concepts related to water are very common images in old Turkish poetry. Cahit Sıtkı sometimes uses rain as a symbol of hope, pessimism, a source of peace, or as an image that evokes positive emotions or reminds us of a lover. The poet uses various images while describing the rainfall with an optimistic perspective in his poems. Sometimes he uses rain as an element that gives

abundant crops, and sometimes he sees it as a situation that causes trouble to people. Thus, he shows us that he is a poet of contradictions. The same rain gives him both happiness and drives him to a feeling of dread. At the poet's beginning, the sun, rain, peace and happiness are all together. At the end of his poem, the poet sometimes experiences dread. Sometimes he is connected to the world with happiness. The contradictions in his inner world are reflected in the poem. To understand Cahit Sıtkı, it is necessary to know the world of images in his poems. Because he attributes a meaning other than the known meanings to images. In this way, he adds a rich depth to his poetry.

KAYNAKÇA

- Alptekin M. ve Alptekin D. (2017). “İskender Pala’nın Şah ve Sultan Adlı Romanında Halk Bilimi Unsurları”, Injosos Al-Farabi International Journal On Social Sciences/ Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi Issn - 2564-7946 2017 Vol. ½.
- Dağı, F. ve Alptekin, M. & Kaplan, T. (2018), “Türk Dünyası Hayvan Masallarında Tespit Edilen Değerler”, SUTAD, Bahar 2018; (43): 227-247.
- Elmas, N. (2010). “Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiir Estetiğinde Karşıtlık ve Karşılaştırma Tekniği”, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies, Cilt: X, Sayı 1, Sayfa: 35-48.
- Göçgün, Ö. (1987). “Cahit Sıtkı ve Şiir Sanatı”, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi(4), 149-161.
- Gut, E. (2018). “Şiire Adanmış Bir Yaşam: Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiirlerinde Otobiyografik İzler”, Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi Yıl 1, Sayı 2, ss. 201-216.
- Kaplan, T. ve Aydın, E. (2021). “Oğuz Tansel’in mitoloji dili: Al’lı ile Fırfırı”, Turkish Studies - Language, 16(3), 1595-1619. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.52274>.
- Karabulut, M. (2011). “Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiirlerine Psikanalitik Bir Yaklaşım” Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/3 Summer.
- Karabulut, M. (2015). “İmge ve Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde ‘Su’ İmgesi”, Journal of Turkish Language and Literature, Volume:1, Issue: 2, Autumn (65-84).
- Kolcu, A. İ. (2009). Cumhuriyet Devri Edebiyatı 1, Şiir. Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum.
- Korkmaz, R. (2014). İkaros’un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı, Akçağ yay. Ankara.
- Özlük, N. (2012). “Cahit Sıtkı Tarancı’nın Kitaplarında Yer Almayan Şiir ve Yazılarının Neşri ve Değerlendirilmesi”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research, Cilt: 5, Sayı: 20, Kış.
- Özlük, N. (2016). “Artists-Works-Protagonists as Paratextuality in Context of Transtextuality in Cahit Sıtkı Tarancı's Poems”, International Journal of English and Education ISSN: 2278-4012, Volume:5, Issue:2, April.
- Sonmez, F. ve Nart, S. (2022). “Antropomorfizm: Kavramın tarihi, teoriler ve tüketici davranışları bağlamında bir literatür incelemesi”, İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (INIJOSS), 11(2), 580-613.
- Tarancı, C. S. (2025). Otuz Beş Yaş, Bütün Şiirleri, Derleyen: Asım Bezirci, Can Sanat Yayınları, 76. Basım, İstanbul.
- Tonga, N. (2023). “Cahit Sıtkı Tarancı Külliyyatına İlaveler”, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. (34): s. 439-471.
- Törenek, M. (2014). “Cahit Sıtkı’nın Kendi Döneminin Şiirine Bakışı”, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Journal of Social Sciences Sayı/Number 53, Aralık/December, 63-80
- Zariç, M. (2013). “Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiirlerinde ve Öykülerinde İmgeler, Üslûp ve Tematik İlgiler”, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DÜSBED) ISSN: 1308-6219.